

Eerlijk tegenover God

Preek over Jesaja 57:15

Te lezen: Psalm 113, Jesaja 57:14-21 en Filippenzen 2:5-11
Den Haag, 13 december 1981

In deze woorden uit de profetieën van Jesaja geeft God een typering van Zichzelf. Hij laat zien wie Hij is. Hij tekent zichzelf ten voeten uit: 'In den hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest'. Dat is God ten voeten uit. In de volle lengte van zijn goddelijkheid. Van hemelhoog tot aarde-diep. Hij woont in de hoge. En Hij woont op aarde. En wel dáár waar de aarde op zijn diepst is, bij een mens die helemaal niets meer voorstelt, bij een mens die in het leven alles onder zijn vingers kapot zag gaan en daar zelf ook kapot aan is gegaan, bij een 'verbrijzelde en nederige van geest'. Daar woont God! Net zoals Hij in de hemel woont. Hij woont er. Hij voelt er zich thuis. Hij kan er zichzelf zijn: Helemaal God. Dat is een duizelingwekkende gedachte. Aarde en hemel draaien je voor de ogen. Niets schijnt meer op zijn plaats te staan. De eeuwige God, wiens leven zo overvloedig rijk is, dat er eenvoudig geen begin en geen eind aan is, wil wonen bij een mens die letterlijk 'op' is, en soms in wanhoop overweegt om er maar een eind aan te maken. De universeel wijze God, wiens verstand het heelal tot in zijn verste uithoeken doordenkt, woont bij een mens die het in zijn gezin niet meer weet, die ten einde raad is. De machtige schepper van hemel en aarde voelt zich thuis bij een mens die zijn leven verprutst heeft. God, die in de hemel troont op de lofzangen van de engelen, zet zich op aarde onder het gehoor van mensen die hun verdriet uithuilen en soms verontwaardigd roepen: 'Hoe kunt u het toelaten!' En Hij stapt niet verontwaardigd op. God, van wie de bijbel zegt dat Hij liefde is, zoekt zich op aarde een woning bij een mens - misschien bent u dat wel! - die het er soms zò moeilijk mee heeft om een ander mens lief te hebben.

Het duizelt me. En ik denk: Waarom doet God dat allemaal? Doet Hij dat soms uit een goddelijk plichtsbesef? Het woordje 'plicht' staat bij veel christenen hoog genoteerd. Rooms-katholieken spreken van 'hun kerkelijke verplichtingen nakomen'. Daarmee bedoelen ze dat ze regelmatig ter communie gaan en tenminste één keer per jaar biechten. Calvinisten spreken met een zekere eerbied over 'je christenplicht doen'. Daar zit iets stoers in. Gereformeerden hebben van oudsher iets stoers. Iets van: In naam van God zetten we onze tanden op elkaar! Ik mag dat eigenlijk wel. Plichtsbesef - zeker als het een heilig plichtsbesef is - kan je ver boven jezelf doen uitstijgen. Daalt de machtige Schepper van hemel en aarde uit goddelijk plichtsbesef af naar een mens die van zijn wereld een knoeiboel heeft gemaakt? Of doet Hij dat misschien uit medelijden? Medelijden! Dat is ook zo'n toverwoord. Medelijden tovert tranen in de ogen van oneindig harde mensen. Medelijden tovert geld uit de portemonnee van mensen die anders op hun centen zitten. Wat is er in de kerk een geld gegeven voor de zending, uit medelijden met 'die arme zwartjes'! Plicht en

medelijden kunnen je ver boven jezelf doen uitstijgen. Als de machtige God woont bij een mens die kapot is - een verbrijzelde van geest -, als de heilige God zijn intrek neemt bij een schuldig mens, doet Hij dat niet uit plichtsbesef, of uit medelijden, maar omdat Hij nu eenmaal zo is! Als Hij dat doet, is Hij helemaal zichzelf. Er staat dat Hij bij de verbrijzelde en nederige van geest woont. En waar je woont, daar ben je thuis; daar ben je jezelf.

Soms krijg je de indruk dat christenen God niet altijd serieus nemen als de God die van zichzelf gezegd heeft: 'In de hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest.' Ik moet het anders zeggen. Want zó gezegd doe ik die mensen onrecht in hun gevoelens. Laat ik het zo zeggen: Er zijn christenen die dat gewoon niet kunnen geloven, dat de heilige God woont bij een klein, gebrekkig en zondig mens zoals zij zijn. Ze kunnen het niet geloven... Dat is vaak moeilijk praten. Het probleem is, dat er in het christendom een ongeloof bestaat dat soms doorgaat voor het aller vroomste dat je denken kunt. Dat is het ongeloof van: Ik kan het gewoon niet geloven ... God is zo heilig, en ik ben zo slecht .... God is zo machtig. En ik ben zo'n prutser .... God is zo wijs. En ik heb zo'n verduisterd verstand.... Man, ik kàn het gewoon niet geloven! Het klinkt heel nederig. Ik denk dat nederigheid het stralenkransje is waarmee dit ongeloof wordt gekroond. Het klinkt nederig. Maar is het wel nederig? Het is in ieder geval niet de nederigheid waarvan sprake is in onze tekst. Daarvoor heeft die nederigheid nog te veel zelf in te brengen, klinkt er nog te veel eigen macht, te veel verzet in door: Ik kàn het niet geloven. Dat kunt u dus nog!

In Jesaja 57:15 gaat het over een nederigheid die gelijk gesteld wordt met verbrijzeld zijn. Wie een verbrijzelde van geest is, heeft niets meer, ook geen verzet! Misschien bent u wel iemand die het niet kan geloven dat God werkelijk bij u wil wonen, dat Hij intrek wil nemen in uw kleinheid, in uw schuldig bestaan, dat Hij zichzelf wil zijn in uw moeilijk karakter, in uw angsten, in uw jeugdtrauma's. U kunt het niet geloven. En dan praat u heel druk over uw schuld, uw onwaardigheid, uw moeilijk karakter, uw sombere gedachten, uw ... Weest u eens heel eerlijk. Nu. Eerlijk tegenover uzelf. Eerlijk tegenover God. In hoeverre is dit nederig praten over onwaardigheid en schuld ten diepste een vorm van verzet, van heel verijnd, vroom gecultiveerd verzet? In Gods naam: Geef het toch op! Word eens echt nederig. En dan zult u merken dat God, wonder boven wonder, bij u gaat wonen. Jezus riep de tollenaar Zacheüs uit de boom en zei tegen hem: 'Zacheüs, vandaag wil ik bij jouw thuis eten.' En de mensen zeiden: 'Die Jezus neemt zijn intrek bij zondaren!' En zo werd Zacheüs een nieuw mens. Zoals er geschreven staat: 'In den hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest der nederige en het hart der verbrijzelde te doen opleven'. Als God bij u zijn intrek neemt, als Hij begint zichzelf te zijn in uw schuld, in uw karakter, in uw gedachten, gaat er iets gebeuren: alles waarin Hij zichzelf is gaat op Hem lijken. En zo leeft u op. Zoals God zelf heeft gezegd: 'Ik woon bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest der nederigen en het hart der verbrijzelden te doen opleven'.

God woont bij de nederige van geest. Het wonder van dit wonen is het wonder van het kerstfeest, God is mens geworden. De Eeuwige heeft 33 jaar ons leven geleefd en is aan het kruis onze dood gestorven. De Heilige heeft onze zonden op Zich genomen. Deze week zag ik in de krant een foto van de aartsbisschop van Aken die een bezoek bracht aan mijnwerkers. Met een mijnwerkerspak aan en een mijnwerkershelm op. Zo stond hij daar, diep onder de grond, ten midden van de mijnwerkers. Je kon niet zien dat hij aartsbisschop was. Een mooi plaatje. Van een belangrijk gebeuren, denk ik. Maar ik dacht ook: straks gaat dat pak weer uit en ben je bovengronds weer helemaal aartsbisschop. Eigenlijk is zo'n bezoek ook een beetje een verkleedpartij.... God zegt: 'Ik woon bij de nederige van geest'. En daar ligt in de kerstnacht de Zoon van God, in een beestenstal, in een voederbak, in doeken gewikkeld. Maar dat is geen verkleedpartij! Dat is volkomen echt. Tot op z'n huid, tot onder zijn huid is de Zoon van God de nederige. In zijn Zoon Jezus Christus woonde God bij de nederigen van geest. Jezus was de nederige bij uitstek. Wij hebben het gelezen uit Filippenzen 2: 'Hij heeft zich vernederd' en 'Hij heeft de gestalte van een dienstknecht aangenomen'. Jezus was niet alleen de nederige bij uitstek. Hij was ook de verbrijzelde bij uitstek. Op Golgotha liet de Zoon van God zich verbrijzelen. Zoals we lezen uit Filippenzen 2: 'Hij heeft zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja tot de dood des kruises'.

Ik geloof dat Jesaja 57:15 in eerste instantie betrekking heeft op Jezus Christus: 'In den hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest'. Dat wil zeggen: Ik woon in den hoge en in het heilige en in mijn eigen zoon die zich vernederde en zich liet verbrijzelen. Als je dit begint te zien, licht dit hele woord van God over zichzelf, op als een woord dat in eerste instantie een belofte is van Zijn Zoon. Ook het vervolg: 'Ik woon bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest der nederigen en het hart der verbrijzelden te doen opleven'. Dat laatste is met Pasen gebeurd aan de vernederde en verbrijzelde Zoon van God. Ook dit hebben we gelezen in Filippenzen 2: 'Hij heeft zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood des kruises. Daarom heeft God Hem ook uiterst verhoogd en Hem de naam boven elke naam geschonken'.

'In den hoge en in het heilige woon Ik, en bij de verbrijzelde en nederige van geest'. Zo is God! Als ik erover nadenk tolt het me. Een onbegrijpelijk, verbazingwekkend woord. Ik geloof dat we veel te veel van God begrijpen, of denken Hem te begrijpen. Uit veel theologie is de verbazing verdwenen. Ik denk dat in de theologie de verbazing minstens even belangrijk is als de rechtzinnigheid. Ja: De verbazing is belangrijker! De rechtzinnigheid formuleert scherp en trekt rechte lijnen: God is zus en zo. En niet anders. De verbazing laat tenminste de ruimte open dat God groter en geweldiger is dan we ons kunnen voorstellen. Ik denk weleens; en ik doe dat met een stuk verdriet en ook met een stuk schaamte want per slot van rekening draai ik ook al wat jaartjes mee; Waarom gebeuren er zo weinig echt grote dingen in onze gemeenten? Er staan grote woorden in de bijbel. We studeren er diep op. We discussiëren er over. Vaak worden we er ook nog door gesticht. Maar er gebeurt zo weinig! Zou dat kunnen

omdat we de verbazing uit ons denken en praten over God hebben gebannen? Zo dat Hij ons niet meer kan verbazen? Neem nu de tekst van deze preek: 'In den hoge en in het heilige woon ik, en bij de verbrijzelde en nederige van geest'. Is er iemand die durft te bidden: 'God ik begrijp dit woord niet, het tolt me, maar ik leg mijn hand op dit woord van u, en ik bid u of u dit woord, dat ik niet begrijp, waar wilt maken in mijn leven'? God ik ben ten einde raad. Ik stel niets meer voor en ik wil het ook niet langer doen voorkomen alsof ik iets voor stel. Ik voel me kapot. Ik voel me verbrijzeld. Wilt u bij mij wonen en mij doen opleven?' U zult zich verbazen! Ik zeg dat met een zekere aarzeling omdat je als voorganger geleerd hebt op 'safe' te spelen en vooral geen overspannen verwachtingen te wekken, maar ik zeg het toch - omdat het over God gaat - : u zult zich over God verbazen. En uw verbazing zal overgaan in een lofprijzing.

'In den hoge en in het heilige woon ik, en bij de verbrijzelde en nederige van geest'. Zo is God. Zo is Hij met Zijn eigen Zoon omgegaan. Zo wil Hij met u omgaan. Wat Hij in Zijn Zoon gedaan heeft, wil Hij ook in u doen.

Amen.